

дослідників приносить більше позитивного, ніж негативного. Проте наявність інших факторів, і в першу чергу ветеринарного характеру, унеможливує обмін селекційним матеріалом між господарствами. За таких умов створення нової лінії, що спеціалізуватиметься за відгодівельними та м'ясними якостями, дасть змогу запобігти спорідненому підбору та підвищить продуктивність тварин. Ремонтні кнурці першої генерації від «прилиття крові» породи п'єтрєн перевищували чистопородних особин миргородської породи за інтенсивністю росту під час вирощування на 17,3 % та швидше на 12,4 % досягали живої маси 100 кг. Помісні тварини першого покоління успадковували від породи п'єтрєн об'ємну передню частину тулуба та добре виповнені окости. За відтворювальною здатністю суттєвих відмінностей між генотипами не встановлено, крім переваги середньої маси однієї тварини та гнізда поросят при відлученні у помісних тварин. Свині другої генерації під час вирощування та відгодівлі відповідали за показниками розвитку та продуктивності вимогам цільового стандарту для створюваної лінії. Лабораторні дослідження підтверджують високу якість свинини у тварин новостворюваної лінії за відсутності вірогідної різниці за основними якісними показниками м'яса з материнською породою.

Таким чином, створення нових ліній, що спеціалізуються за окремими ознаками продуктивності, навіть у не численних породах доцільно. Але такий захід потребує часу. Для поліпшення продуктивності галузі свинарства України вірогідно більш ефективно використовувати кращий селекційний матеріал світового генофонду методом поглинального схрещування місцевих порід, що власне і спостерігається наразі у галузі.

УДК 636.934.57.05.082

О. Б. ГАВРИШ

Черкаський інститут агропромислового виробництва НААН України

ВТОРИННЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ЗА СТАТТЮ У НОРОК САПФІР

Статєва диференціяція ссавців представляє собою приклад генетичного поліморфізму, представленими двома альтернативними типами: самцями і самками (Бекетов, Каштанов, 2009). При цьому

Розведення і генетика тварин. 2010. № 44

© О. Б. Гавриш, 2010

встановлено, що у сільськогосподарських тварин стать є визначальним фактором при формуванні показників продуктивності. Статєве співвідношення молодняку та можливість його направлено регулювання зумовлювало постійний інтерес до цього питання (Зенов, 1969; Максимовский, 1988; Гракова, Граков, 1981; Бекетов, 2002). Специфіка кліткового зрівнювання вимагає переважного розведення самців, оскільки останні мають більші розміри, відтак, більшу площу шкурки, яка має вищу реалізаційну ціну порівняно з шкурками самок (Ильина, Кузнецов, 1983).

Хромосомний механізм передачі спадковості у переважній частині ссавців передбачає теоретичне вторинне співвідношення за статтю (при народженні) 1:1 (Fisher, 1930), проте у реальних умовах, воно може мати відхилення як у бік переважання в потомстві самців, так і самок, під дією різних факторів (Clutton-Brock, Iason, 1986).

З огляду на розширення породного складу вітчизняного норквіництва, за рахунок імпорту норок скандинавського типу селекції, актуальним залишається вивчення питання статєвого співвідношення у потомстві норок відмінних від стандартного типу.

Метою нашого дослідження було вивчення вторинного статєвого співвідношення у самок породи сапфір скандинавського типу селекції в умовах звірогосподарства «Золотоніське» Золотоніського району Черкаської області. Для досягнення мети нами було проаналізовано 309 випадків шєнінь самок різного віку (1–3 роки) та досліджено розподіл молодняку за статтю та встановлено рівень впливу на цей процес паратипних факторів.

Результати проведених досліджень свідчать, що в гніздах популяції норок сапфір даного господарства у період проведення дослідження переважали самці, проте різниця при порівнянні середніх значень кількості нащадків різної статі невірогідна ($P < 0,95$). Частка самок, у гніздах яких переважали самці становила 39,6 %, самок – 30,9, рівна кількість самців і самок – 29,4 %.

При вивченні вторинного співвідношення молодняку за статтю у норок різного віку встановлено, наближене до теоретичного 1 : 1 розподіл мали самки, які вперше брали участь у розмноженні. Для дорослих самок (дво- та трирічного віку) встановлено вірогідне переважання у потомстві самців ($P > 0,99 \dots 0,999$). Кореляційний аналіз підтверджує наявність зв'язку між зазначеними показниками ($r = 0,19$, $P > 0,95$). Також відмічено зв'язок між розміром гнізда та статєвою приналежністю молодняку, у самок незалежно від віку

із збільшенням розміру гнізда відмічено збільшення частки самців ($r = 0,47$, $P > 0,99$).

Дисперсійним аналізом встановлено, що рівень впливу зазначених показників на вторинне співвідношення за статтю у нащадків має високовірогідне значення ($F = 3,47 - 10,82$, $P > 0,999$).

Наведені дані свідчать, що у досліджуваній популяції норок даного типу забарвлення у потомстві не було відмічено вірогідного відхилення від теоретичного розподілу молодняка за статтю 1 : 1, переважання самців було незначним. Проте у самок даного типу забарвлення збільшення частки самців у популяції можливе за рахунок відбору для племінних цілей самок із показниками відтворювальної здатності вище середньої (5 і більше голів) та збільшення частки дозрілих самок у стаді.

УДК 636.934.57.061 : 591.157

О. М. ГАВРИШ*

*Черкаська дослідна станція звірівництва та мисливствознавства
Черкаського інституту АПВ НААН України*

МІНЛИВІСТЬ ТА УСПАДКУВАННЯ ІНТЕНСИВНОСТІ ЗАБАРВЛЕННЯ ВОЛОСЯНОГО ПОКРИВУ НОРКАМИ РІЗНИХ ТИПІВ

Забарвлення хутра є однією з основних селекційно-генетичних ознак у норок і залежить від наявності різної кількості в структурі волосся пігменту. Забарвлення волоссяного покриву норок формує забарвлення остьового та пухового волосся. Покривне волосся має більш однорідне і темне забарвлення порівняно з підпушком, який залежно від кольорового типу норки, варіює від майже чорного до білого кольору. Відтінок забарвлення формується за рахунок поєднання у волоссі жовтого та чорного пігменту, який залежно від його частки у волоссі та місця розташування зумовлює освітлення або затемнення загального забарвлення хутра. У сучасних звірогосподарствах унаслідок ціленаправленої селекції на покращання селекційних ознак, переважна частина господарськи корисних ознак (розмір тіла, якість хутра) характеризуються низьким та середнім рівнем ва-

* Науковий керівник – доктор с.-г. наук, професор, академік НААН України М. І. Башенко.